

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

การพัฒนาประเทศเพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วคาดการณ์ได้ยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งได้กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม โดยการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยง และเสริมรากฐานของประเทศด้านต่างๆ ให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จึงนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11,2555:10) จากนโยบายการวิจัยของประเทศไทย พ.ศ. 2555-2559 โดยมุ่งเน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีการกำหนดให้ในทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8,2554:1)

ปัจจุบันการแข่งขันในด้านธุรกิจอุตสาหกรรมและการบริการมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเกิดจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์และกระแสการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 การจัดการโลจิสติกส์ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงของความได้เปรียบในการแข่งขัน ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการคาดการณ์จะทำให้เกิดการเปิดเสรีทางการค้าที่มากขึ้น ส่งผลให้มีสินค้าจากหลายประเทศโดยประเทศในกลุ่มอาเซียนเข้ามาแข่งขันกับสินค้าภายในประเทศ ดังนั้นภาคธุรกิจอุตสาหกรรมจึงมีส่งเสริมพัฒนาและยกระดับความสามารถในการดำเนินการ โดยการลดต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่มใหม่ๆ ดังนั้นการบริหารจัดการโลจิสติกส์ กระบวนการนำส่งสินค้าจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานสามารถลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง เมื่อต้นทุนการผลิตเป็นตัวแปรที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่างให้ความสำคัญ ซึ่งนอกจากต้นทุนส่วนวัตถุดิบและแรงงานต่างๆ ต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์จึงถือได้ว่าเป็นส่วนของต้นทุนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต้นทุนโลจิสติกส์ เกิดขึ้นจากกิจกรรมที่รองรับกระบวนการโลจิสติกส์ ประเภทต้นทุนหลักๆ ได้แก่ การให้บริการลูกค้า การขนส่ง การจัดเก็บสินค้า กระบวนการสั่งซื้อและข้อมูลการสั่งซื้อ ปริมาณการสั่งซื้อ และการจัดเก็บสินค้าคงคลัง และ แนวคิดต้นทุนรวมเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารกระบวนการทางด้านโลจิสติกส์อย่างมีประสิทธิภาพ (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย,2554: 2)

ถึงแม้ว่าในหลายปีที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษาได้แสดงออกถึงความตื่นตัว และความพยายามร่วมกันในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของไทย แต่จากการศึกษา รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ถึงสถานภาพของระบบโลจิสติกส์ไทยในปัจจุบันพบว่าประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของไทยยัง

ต่ำกว่าประเทศคู่ค้า และยังขาดการพัฒนาาระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรมระดับชุมชนรวมถึงการพัฒนาความรู้ และการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น

กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตมีดพร้าชุมชนนาถ่อน จัดเป็นอุตสาหกรรมชุมชนชนบทที่สำคัญเนื่องจาก เป็นเครื่องมือที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการสำหรับงานด้านเกษตรกรรมจึงเป็นที่ยอมรับและต้องการของชาวบ้าน เกษตรกรหลายจังหวัดในแถบภาคอีสานตอนบน อาทิเช่น สกลนคร หนองคาย นครพนม มุกดาหาร กาฬสินธุ์ รวมถึงแขวงคำม่วน ประเทศลาว ส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตมีดพร้ามีบทบาททางด้านเศรษฐกิจสร้างรายได้ ให้กับชาวบ้านในชุมชนและเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ตำบลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครพนม อย่างไรก็ตามเนื่องจาก ผู้ประกอบการใช้วิธีการดำเนินการแบบดั้งเดิมและขาดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับโลจิสติกส์ การ จัดการอุตสาหกรรม การจัดทำบัญชีต้นทุนการผลิต การขนส่ง ส่งให้เกิดการสูญเสียในกระบวนการผลิตจำนวนมาก เกิดต้นทุนการผลิตที่สูงมากขึ้นและการสูญเสียด้านผลผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้นผู้วิจัยและคณะ จึงนำเสนอโครงการวิจัยพัฒนาประสิทธิภาพโลจิสติกส์อุตสาหกรรมที่มีความเหมาะสมระดับชุมชน สามารถเข้าถึง และเข้าใจได้ง่าย โดยการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลปัญหาและทำการวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไขปัญหามีการจัดกิจกรรมสัมมนา ให้คำปรึกษาแก่สถานประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมตีเหล็กเป้าหมาย จำนวน 8 โรงงาน การนำเสนอ อาทิเช่น เรื่องเทคนิคการจัดการด้านโลจิสติกส์ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการดำเนิน การติดตามผลและสรุปการจัดการด้านโลจิสติกส์ วิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) จากสถานประกอบการ ดำเนินการตามวิธีการวิจัย ดังนั้นคณะผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าโครงการวิจัยนี้จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและ การเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพด้านการผลิต และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของผู้ประกอบการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงการสร้างองค์ความรู้เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) โดยดำเนินการบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

1.2 วัตถุประสงค์

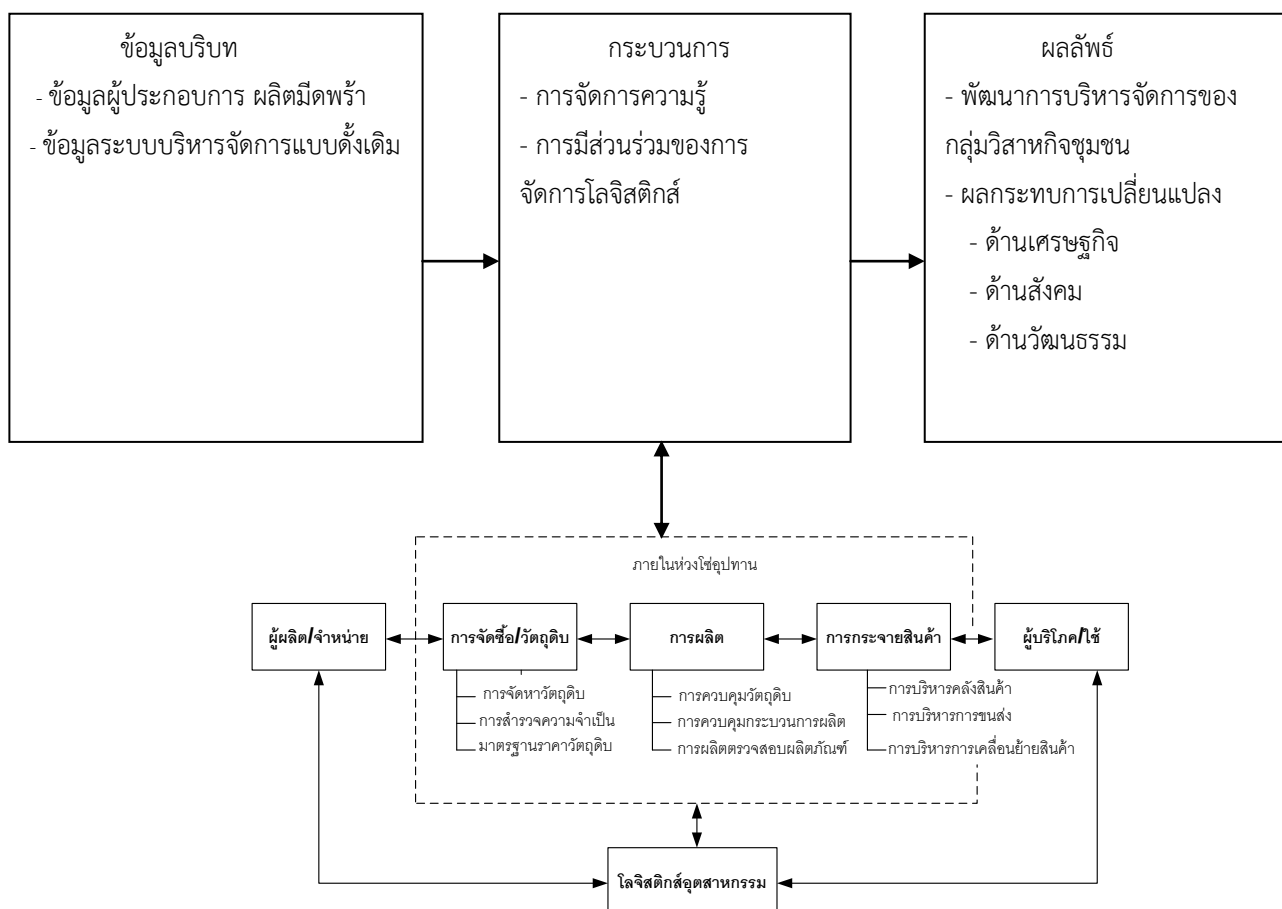
- 1.2.1 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพโลจิสติกส์อุตสาหกรรมที่มีความเหมาะสมระดับชุมชน
- 1.2.2 เพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการจัดการโลจิสติกส์สำหรับการผลิตมีดพร้า
- 1.2.3 เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับโลจิสติกส์อุตสาหกรรมให้กับผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

1.3 คำถามหลักในการวิจัย

- 1.3.1 การค้นหาวิธีการจัดการความรู้เชิงปฏิบัติการของการจัดการโลจิสติกส์สำหรับการผลิตมีดพร้ามีระเบียบวิธีการอย่างไร
- 1.3.2 แนวทางการพัฒนาและการจัดการโลจิสติกส์สำหรับการผลิตมีดพร้ามีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

1.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัยและนิยามศัพท์

1.4.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย สามารถแสดงดังในแผนผังแนวคิดดังนี้

1.4.2 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.2.1 โลจิสติกส์ หมายถึง การจัดระเบียบการดำเนินงานทุกด้านที่เกี่ยวกับสินค้าและบริการให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการขนส่ง การกระจายสินค้า การเก็บรักษาสินค้า รวมถึงบุคลากร

1.4.2.2 การจัดการความรู้ หมายถึง การรวบรวมหรือสังเคราะห์โดยใช้การสร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีการประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจากข้อมูลไปสู่สารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้และปัญญา การจัดการความรู้ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมปฏิบัติการที่แสดงให้เห็นถึงการกระจายความรู้ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้และการเรียนรู้ภายในองค์กรชุมชนและท้องถิ่น

1.4.2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา หมายถึง การสร้างความร่วมมือร่วมใจในการทำงานซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องบูรณาการความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น และเป็นหัวใจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.4.2.4 การเพิ่มประสิทธิภาพอุตสาหกรรม หมายถึง การใช้องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการงานอุตสาหกรรม ในการสร้างแนวคิดเพื่อดำเนินการพัฒนา ปรับปรุงระบบงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยมีเป้าหมายในการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพด้านการตลาด

1.4.2.5 Logistics หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำใดๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการ รวมถึงการเคลื่อนย้าย , จัดเก็บ และกระจายสินค้า จากแหล่งที่ผลิต (Source of Origin) จนสินค้าได้มีการส่งมอบไปถึงแหล่งที่มีความต้องการ (Source of Consumption) โดยกิจกรรมดังกล่าว จะต้องมียุทธศาสตร์เป็นกระบวนการแบบบูรณาการ โดยเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายในการส่งมอบแบบทันเวลา (Just in Time) และเพื่อลดต้นทุน โดยมุ่งให้เกิดความพอใจแก่ลูกค้า (Customers Satisfaction) และส่งเสริมเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการ ทั้งนี้ กระบวนการต่างๆของระบบ Logistics จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องประสานกัน ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน”

1.4.2.6 การเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของการแข่งขัน กิจกรรมของ Logistics หมายถึง กิจกรรมโลจิสติกส์ลักษณะที่ประกอบไปด้วยกระบวนการต่างๆมากมาย ซึ่งต่างทำหน้าที่ในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมของการผลิตและการตลาดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายซึ่งได้กล่าวไว้ข้างต้น กิจกรรมของโลจิสติกส์ อาจประกอบด้วย

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ อุตสาหกรรมการผลิตมีดพร้าบ้านนาถ่อน จังหวัดนครพนม

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ประกอบการผลิตมีดพร้าชุมชนบ้านนาถ่อน อ.ธาตุพนม จ.นครพนม จำนวน 8 โรงงาน

1.5.2 สถานที่วิจัย คือ บ้านนาถ่อน ต.นาถ่อน อ.ธาตุพนม จ.นครพนม

1.5.3 ระยะเวลาในการวิจัย จำนวน 1 ปี

1.5.4 เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินผลศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์ ใบความรู้ระบบบริหารจัดการโลจิสติกส์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ประสิทธิภาพการจัดการผลิตสูงขึ้นสำหรับอุตสาหกรรมผลิตมีดพร้าชุมชน

1.6.2 แนวทางด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ โดยท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม

1.6.3 แนวทางการบริหารจัดการโลจิสติกส์อุตสาหกรรมที่เหมาะสมขนาดชุมชนมีการ

นำไปใช้ประโยชน์

1.6.4 ผลงานวิจัยเผยแพร่ในวารสาร,การประชุมวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ